

Uczennice ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi w Prywatnym Liceum Sióstr Nazaretanek

(Candidates with assessment access requirements).

I. Uzasadnienie (Rationale)

Nauczyciele Prywatnego Liceum Sióstr Nazaretanek indywidualizują pracę z uczennicą odpowiednio do jej potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczennicom w Szkole polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Podstawą działań w tym zakresie jest misja szkoły, Rozporządzenie MEN z dn. 30 kwietnia 2013 w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz filozofia IB: „IB wyraża przekonanie, że wszyscy uczniowie powinni mieć równą szansę pełnego zaprezentowania swych umiejętności w czasie egzaminów. Typowe warunki egzaminacyjne mogą jednak uniemożliwić zaprezentowanie prawdziwego poziomu osiągnięć uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. W takich sytuacjach IB może udzielić prawa do specjalnych dostosowań”. (por. Access and inclusion policy, 2019, p. 1).

II. Założenia podstawowe

1. Uczennice ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ujawniają:
 - 1.1 trudności w uczeniu się,
 - 1.2 niepełnosprawność,
 - 1.3 szczególne uzdolnienia,
 - 1.4 choroby przewlekłe,
 - 1.5 skutki doświadczonych sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
 - 1.6 trudności środowiskowe,
 - 1.7 trudności adaptacyjne.
2. Wymagania formalne dotyczące stwierdzenia występowania specjalnych potrzeb edukacyjnych:
 - 2.1 orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej,
 - 2.2 opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej specjalistycznej,
 - 2.3 opinia lekarska,
 - 2.4 pozytywna opinia Rady Pedagogicznej:
 - a) wydana na wniosek nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - b) wydana na wniosek prowadzących zajęcia z uczennicą objętą pomocą psychologiczno-pedagogiczną ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową względnie traumatyczną, po uzyskaniu zgody rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniej uczennicy,

- c) wydanej na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniej uczennicy, która była objęta w szkole pomocą psychologiczno-pedagogiczną ze względu na trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą, zaburzenia komunikacji językowej lub sytuację kryzysową względnie traumatyczną.
3. Identyfikacja uczennic szczególnie uzdolnionych:
- 3.1 nauczyciel rozpoznający szczególne uzdolnienia uczennicy w zakresie realizowanego przedmiotu zgłasza psychologowi szkolnemu swój wniosek o szczegółową diagnozę,
 - 3.2 psycholog szkolny udostępnia nauczycielom danej uczennicy *arkusz identyfikacji ucznia zdolnego* oraz przeprowadza wywiad z uczennicą i jej rodzicami (prawnymi opiekunami) a w razie konieczności podejmuje współpracę ze specjalistami poradni psychologiczno-pedagogicznej,
 - 3.3 psycholog szkolny analizuje wyniki zebranych informacji, określając obszary szczególnych uzdolnień oraz obszary zdiagnozowanych trudności uczennicy i przedstawia wyniki badań Radzie Pedagogicznej,
 - 3.4 nauczyciele, we współpracy z psychologiem szkolnym i wychowawcą klasy, opracowują dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczennicy szczególnie uzdolnionej,
 - 3.5 psycholog szkolny omawia wypracowany plan działań z uczennicą i jej rodzicami (prawnymi opiekunami).

III. Egzaminy końcowe w Programie Matury Międzynarodowej (IB DP)

1. Dostosowania warunków egzaminów końcowych niewymagające autoryzacji IB:
- 1.1 wyznaczenie odrębnej sali egzaminacyjnej,
 - 1.2 ustalenie miejsc w sali egzaminacyjnej,
 - 1.3 stworzenie możliwości przyjęcia leków lub posiłków wynikających z aktualnego stanu zdrowia,
 - 1.4 obecność pielęgniarki lub psychologa,
 - 1.5 korzystanie z urządzeń (np. aparatu słuchowego), z których uczennica korzysta na co dzień,
 - 1.6 korzystanie z dodatkowej pomocy komisji egzaminacyjnej w zakresie:
 - a) indywidualnego odczytania instrukcji egzaminacyjnej dla osób z dużą wadą słuchu,
 - b) nazwania kolorów na arkuszach egzaminacyjnych (np. mapy z geografii) dla osób ze stwierdzonym daltonizmem,
 - c) wyjaśnienia poleceń na arkuszach egzaminacyjnych oraz wspomagania w skupianiu uwagi na realizacji zadań egzaminacyjnych i właściwego wykorzystania czasu, dla osób doświadczających trudności w skupieniu uwagi,
 - 1.7 przerwy na odpoczynek w sytuacjach uzasadnionych stanem psychofizycznym uczennicy,

- 1.8 wydłużenie czasu pracy nad samodzielną dyplomową pracą badawczą (EE), esejem z TOK i egzaminami wewnętrznymi (IA) w stosunku do szkolnych terminów granicznych,
 - 1.9 umożliwienie korzystania z wszelkiej pomocy wynikającej z wady słuchu, wzroku, nadwrażliwości słuchowej i innej wynikającej ze stwierdzonych badań i będącej stałą praktyką w funkcjonowaniu szkolnym uczennicy.
2. Dostosowania wymagające autoryzacji (uszczegółowione w „Diploma Programme Assessment Procedures” do określonej sesji egzaminacyjnej):
 - 2.1 modyfikacja arkuszy egzaminacyjnych: zmiana rozmiaru czcionki, koloru arkuszy,
 - 2.2 wydłużenie czasu,
 - 2.3 wprowadzenie urządzeń lub osób wspomagających uczennicę podczas wykonywania zadań egzaminacyjnych
 - 2.4 wydłużenie terminów,
 - 2.5 zwolnienie z przedłożenia komponentu prac egzaminacyjnych.
3. W przypadku wystąpienia okoliczności pozostających poza kontrolą uczennicy, które mogą wpłynąć niekorzystnie na jej wyniki egzaminacyjne, koordynator IB DP składa w imieniu uczennicy wnioski do IB o zastosowanie specjalnych kryteriów.
 4. Wniosek musi wpłynąć w nieprzekraczalnym terminie 10 dni od napisania ostatniego komponentu danego przedmiotu. Do wniosku musi być załączona odpowiednia dokumentacja i oświadczenie koordynatora IB DP.
 5. W przypadku uznania zasadności przedstawionych we wniosku argumentacji, IB może zezwolić na:
 - 5.1 przedłużenia terminu – przypadek ten dotyczy przedkładanych IB komponentów (np. pracy badawczej lub eseju z teorii wiedzy) bądź też komponentów ocenianych wewnątrznie (Internal Assessment),
 - 5.2 podwyższenia oceny – dotyczy sytuacji, gdy zdającemu przyznano status osoby dotkniętej „niekorzystnymi okolicznościami”; podwyższeniu może ulec końcowa ocena z przedmiotu /przedmiotów, oraz / lub innych wymagań programu (np. pracy badawczej, eseju z teorii wiedzy) tylko w przypadku, gdy wyniki ucznia z danego komponentu były wynikami „granicznymi” tj. graniczyły z wyższą oceną,
 - 5.3 wnioskowania o wszczęcie procedury niekompletnej oceny – sytuacja ta dotyczy przypadku, gdy uczeń nie przystąpił do części egzaminu pisemnego, ale udało mu się zaliczyć minimum 50% komponentów egzaminacyjnych z danego przedmiotu (w tym przynajmniej jeden pisemny, zewnętrznie oceniany komponent); IB może zarządzić oszacowanie oceny z brakującego komponentu; jeżeli braki dotyczą więcej niż jednego egzaminu, decyzja o wszczęciu tej procedury zostaje w gestii IB; procedura niekompletnej oceny wyklucza jednoczesne zastosowanie procedury „podwyższenia oceny” w odniesieniu do tego samego przedmiotu,
 - 5.4 przesunięcie przedmiotu na następną sesję egzaminacyjną – w przypadku, gdy uczniowi nie udało się zaliczyć minimum 50% komponentów egzaminacyjnych z

danego przedmiotu (w tym przynajmniej jednego pisemnego zewnętrznio ocenianego komponentu) może nastąpić przesunięcie jednego lub więcej przedmiotów na następną sesję egzaminacyjną.

6. Przed rozpoczęciem nauki w programie, koordynator informuje uczennice i rodziców (prawnych opiekunów) o możliwym zakresie dostosowań warunków egzaminacyjnych zależnym od decyzji Dyrektora Szkoły i zgodnych z wymaganiami IB.
7. Uczennica ubiegająca się o dostosowanie warunków egzaminacyjnych powinna w wyznaczonym czasie:
 - 7.1 przed przystąpieniem do nauki w programie przedstawić Koordynatorowi opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej wydanej nie wcześniej niż w roku szkolnym poprzedzającym rozpoczęcie nauki w IB DP, zawierającą:
 - a) datę i podpis osoby przeprowadzającej badanie,
 - b) nazwę organu przeprowadzającego badanie,
 - c) imię, nazwisko i funkcję osoby przeprowadzającej badanie,
 - d) opis diagnozowanego problemu,
 - e) zalecenia co do sposobów dostosowania warunków egzaminu.
 - 7.2 do końca września kl. 2 IB przedstawić Koordynatorowi:
 - a) tłumaczenie przysięgłe na język angielski ww. dokumentu,
 - b) pisemną opinię nauczyciela/nauczycieli wydaną w języku angielskim, lub inną wybraną przez niego dokumentację (np. prace klasowe, testy), potwierdzającą zasadność i skuteczność przyjętych dostosowań.
8. Koordynator przedstawia własne uzasadnienie oraz przesyła wymaganą dokumentację drogą elektroniczną w terminie określonym przez IB, jednak nie później niż 6 miesięcy przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej.
9. O przyznaniu możliwych dostosowań warunków egzaminacyjnych, na podstawie przedłożonej dokumentacji, decyduje wyłącznie IB.

IV. Egzaminy końcowe w Programie Narodowym (LO)

1. Dostosowania warunków egzaminów końcowych niewymagające autoryzacji CKE:
 - 1.1 wyznaczenie odrębnej sali egzaminacyjnej,
 - 1.2 ustalenie miejsc w sali egzaminacyjnej,
 - 1.3 stworzenie możliwości przyjęcia leków czy posiłków wynikających z aktualnego stanu zdrowia,
 - 1.4 korzystanie z urządzeń (np. aparatu słuchowego), z których uczennica korzysta codziennie,
 - 1.5 dostosowanie rodzaju arkuszy egzaminacyjnych np. zmiana rozmiaru czcionki,
 - 1.6 zapewnienie w czasie przeprowadzania egzaminu obecności specjalisty (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającą – na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,

- 1.7 przedłużenie czasu przeprowadzania egzaminu; dodatkowy czas może być przeznaczony na wykonanie zadań lub przerwy w zależności od potrzeb,
 - 1.8 umożliwienie korzystania z wszelkiej pomocy wynikającej z wady słuchu, wzroku, nadwrażliwości słuchowej i innej wynikającej ze stwierdzonych badań i będącej stałą praktyką w funkcjonowaniu szkolnym uczennicy.
2. Dostosowania wymagające autoryzacji OKE:
- 2.1 zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego dla uczennic ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
 - 2.2 zastosowanie szczegółowych kryteriów oceniania wypowiedzi ustnych z języka polskiego,
 - 2.3 zapewnienie obecności specjalisty (członka zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającą,
 - 2.4 pomoc nauczyciela wspomagającego w czytaniu i/ lub pisaniu,
 - 2.5 arkusz nagrany na płytę CD w formie plików,
 - 2.6 płyta CD do arkuszy z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami do części pisemnej,
 - 2.7 w szczególnych przypadkach, za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, egzamin może być przeprowadzony w innym miejscu niż szkoła (np. w domu, szpitalu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w innym miejscu niż szkoła, dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły.
3. Uczennica ubiegająca się o dostosowanie warunków egzaminacyjnych powinna w wyznaczonym czasie przedstawić psychologowi szkolnemu opinię/orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, lub zaświadczenie o chorobie przewlekłej wydane przez lekarza:
- 3.1 w terminie do 30 września danego roku szkolnego – uczennice klasy trzeciej liceum (dokumentacja może być uzupełniona do 7 lutego danego roku szkolnego),
 - 3.2 nie później niż do 7 lutego danego roku szkolnego – absolwentki z lat ubiegłych.

V. Podział odpowiedzialności

1. Odpowiedzialność uczennicy i jej rodziców (prawnych opiekunów):
 - 1.1 zgłoszenie psychologowi szkolnemu rozpoznanych trudności w uczeniu się,
 - 1.2 zapoznanie się z wymaganiami dotyczącymi formalnego poświadczenia zgłaszanych trudności odpowiednio w gimnazjum, programie narodowym i programie matury międzynarodowej,
 - 1.3 przedłożenie koniecznej dokumentacji w określonych przez szkołę terminach,
 - 1.4 podpisanie oświadczenie o skorzystaniu lub rezygnacji z przyznanych jej dostosowań w przypadku egzaminu gimnazjalnego - do 28 listopada a w programie narodowym - do 7 lutego.

2. Odpowiedzialność nauczycieli:
 - 2.1 dostosowanie wymagań edukacyjnych,
 - 2.2 monitorowanie i ewaluowanie zastosowanych dostosowań,
 - 2.3 identyfikowanie pojawiających się trudności i zgłaszanie ich wychowawcy oraz psychologowi szkolnemu,
 - 2.4 współpraca z psychologiem szkolnym w zakresie rozpoznanych obszarów i koniecznych form wsparcia uczennicy,
 - 2.5 pomoc uczennicy ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi we właściwym wyborze przedmiotów w IB DP oraz rozszerzeń w LO,
 - 2.6 upewnienie się, że uczennica na co dzień korzystała z dostosowań, o które ubiega się na czas sesji egzaminacyjnej,
 - 2.7 wydanie na prośbę uczennicy IB pisemnej opinii w języku angielskim, lub innej wybranej dokumentacji (np. prace klasowe, testy), potwierdzającej zasadność i skuteczność przyjętych dostosowań,
 - 2.8 wskazanie sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu w programie narodowym do potrzeb i możliwości uczennicy, według możliwości określonych w komunikacie dyrektora CKE i na podstawie pozytywnej opinii Rady Pedagogicznej.

3. Odpowiedzialność psychologa szkolnego:
 - 3.1 informowanie uczennicy i ich rodziców (prawnych opiekunów) o możliwych dostosowaniach warunków egzaminacyjnych w gimnazjum i w programie narodowym,
 - 3.2 współpraca z nauczycielami i wychowawcami w obszarze wsparcia uczennicy o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
 - 3.3 nadzorowanie procesu aktualizacji opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej dla uczennicy IB,
 - 3.4 współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w zakresie badań diagnostycznych uczennicy,
 - 3.5 do 24 listopada danego roku szkolnego informuje na piśmie rodziców (prawnych opiekunów) uczennicy gimnazjum – w imieniu dyrektora - o dostosowaniu warunków i form przeprowadzania egzaminu do jej dysfunkcji,
 - 3.6 w imieniu Dyrektora Szkoły informowanie zdających na piśmie o przyznanych dostosowaniach, niezwłocznie po wskazaniu przez Radę Pedagogiczną sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu w programie narodowym oraz po uzgodnieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej przypadków szczególnych.

4. Odpowiedzialność Koordynatora:
 - 4.1 informowanie uczennicy i ich rodziców (prawnych opiekunów) o możliwych dostosowaniach warunków egzaminacyjnych w IB DP,
 - 4.2 pozyskanie pisemnej zgody uczennicy i jej rodziców (prawnych opiekunów) na podjęcie procedury o przyznanie dostosowań warunków egzaminacyjnych,

- 4.3 uzyskanie poświadczenia Dyrektora Szkoły dla wniosku o dostosowanie wymagań egzaminacyjnych,
- 4.4 zebranie pełnej dokumentacji i złożenie wniosku do IB.

5. Odpowiedzialność Dyrektora Szkoły:

- 5.1 zapewnienie koniecznego wsparcia merytorycznego i szkoleń dla nauczycieli w zakresie pracy z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- 5.2 zapewnienie uczennicom i nauczycielom stałego wsparcia psychologa i pedagoga szkolnego,
- 5.3 kontrolowanie zgodności podejmowanych przez nauczycieli zadań z wytycznymi MEN i IB,
- 5.4 zapewnienie realizacji przyznanego dostosowań w czasie egzaminów,
- 5.5 w szczególnych przypadkach, w tym nieujętych w Komunikacie dyrektora CKE, podjęcie decyzji o sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu do potrzeb absolwenta – po uzgodnieniu z Radą Pedagogiczną – na podstawie pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

VI. Inne dokumenty dostępne w szkole, regulujące specyficzne zagadnienia dotyczące pracy z uczennicami:

- 1. Szczegółowe wytyczne dotyczące warunków i sposobu dostosowania egzaminu gimnazjalnego znajdują się w Komunikacie Dyrektora CKE na dany rok szkolny.
- 2. Szczegółowe wytyczne dotyczące warunków i sposobu dostosowania egzaminu maturalnego w IB DP znajdują się w „Diploma Programme Assessment Procedures” na dany rok szkolny.
- 3. Szczegółowe wytyczne dotyczące warunków i sposobu dostosowania egzaminu maturalnego w LO znajdują się w Komunikacie Dyrektora CKE na dany rok szkolny.
- 4. International Baccalaureate Organisation. (2019) *Access and inclusion policy*. Cardiff: Peterson House.
- 5. International Baccalaureate Organisation. (2019) *Meeting student learning diversity in the classroom*. Cardiff: Peterson House.
- 6. "Szkolny system identyfikacji i pracy z uczennicą zdolną".
- 7. "Specyficzne trudności w uczeniu się. Dostosowanie wymagań edukacyjnych".